עבודת ישראל — שמיני

ויהי ביום השמיני. בילקוט מה ת"ל ויהי מלמד שהיתה שמחה לפניו במרום כיום שנברא בו העולם. במעשה בראשית אומר ויהי ערב ויהי בוקר וכאן הוא אומר ויהי. וכיון שכלו ישראל את מלאכת המשכן בא משה וברכן שנאמר ויברך אותם משה מהו הברכה שברכן אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. ר' מאיר אומר כך ברכן ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים. והן אומרים ויהי נועם ה' אלהינו עלינו וגו' עכ"ל. דאיתא בזוה"ק לפעמים נקר' מלכות שמים בשם שבע ולפעמים מצינו שנק' בת שבע כנודע מס"ק. וביאור הענין בעידנא דאימא רביע על בנין ואז נתעורר עולם התענוג דהיינו שהקב"ה מתענג ע"י עבודת ישראל בזמן שעושין רצונו וממליכין אותו ע"י ששה מדות אהבה ויראה והתפארות ניצוח והודיה והתדבקות אז נמנה החשבון מעולם הבינה שהוא התענוג והם ז' מדות עד היסוד ואז המלכות נקרא' בת שבע שהוא השמינית אבל כשהמנין רק מחסד ואילך אז המלכות היא השביעית ונקרא שבע. והנה בשבעת ימי מילואים ששימש מרע"ה וגרם במעשיו הקדושים יחוד העליון בין א"וא שע"ז אמרו בזוה"ק זכאה מאן דזכי להאי יחודא עילאה כי ראיתי בני עליה והם מועטים. כי עלי"ה הוא צירוף על י"ה. שגורמים היחוד עליון וכמ"ש לעיל בדרוש לחנוכה יעו"ש. והיינו כמו שהיחוד נעשה בשבת קודש בין בחי' הנק' קדוש ובין בחי' הנק' מרום. כי אבא נקרא קדוש בסוד החכמה קודש היא ומרום נק' בינה המתרוממת על המדות. ולזה אמרו הנוסח שוכן עד מרום וקדוש שמו. וכתב האר"י כי מרו"ם וקדו"ש גימ' שבת פי' שאז מתיחדים והם כחד חשיבא. נמצא נוכל לומר דיום השמיני שכתוב כאן רומז על המלכות שנק' שמיני בחשבון ע"י הופעת אור הבינה עליהם מלמעלה דהיא אימא עילאה הנק' בפסוק א"ם אס"ק שמים שם אתה כי אם רומז על אימא שבה שם קש"א נרמז במלת אס"ק והוא בשמים ומרום כנ"ל. וזה שאמר המדרש הנ"ל מלמד שהיתה שמחה לפניו במרום פי' כיון שנק' השמינ"י ממילא שהיתה לפניו בבחי' הנק' מרו"ם שכיון שעשו רצונו במילואים ועבודתם נעשה היחוד עליון במרו"ם והיתה השמחה כיום שנברא בו שמים וארץ שע"י היחוד העליון נבראו המדות והמלכו' שנקרא' שמים וארץ כנודע וכן ברכם מרע"ה יה"ר שתשרה שכינה היא שכינה עליונה במעשה ידיכם והבן. והמדרש הנ"ל יליף בג"ש במלת ויהי רמז ג"כ בצירוף ויה"י על ביאור דברינו הנ"ל פי' כאשר הכנ"י ממליכין הבוב"ה ע"י ששה מדותיו הקדושים אז הוא צירוף אות ו וממילא מתיחד אות ו עם אות י שמורה על המחשבה פי' שעושין כרצון הבוב"ה וחכמתו שע"ז רומזת אות יו"ד שהיו"ד ע"ש המחשבה נאמר ואח"כ מהתענוג שאמר ונעש' רצונו נעשה היחוד בין קדוש ובין מרום כנ"ל וזה אות ה ואח"כ אות י בסוף להורות על היחוד הגם שנכלל היו"ד בהה מ"מ הם תרין רעין והבן בחכמה וחכם בבינה והבן וזה צירוף ויה"י שאמרו בגמ' איכא הכי ואיכ' הכי ויהי ביום השמיני הוא שמחה כנ"ל ואז פי' מלת ויהי כמו והיה המורה על שמחה כי ו"ה פי' שמחה כדאיתא במד"ר דהיינו שאותיות ו"ה מתעלים לאותיות י"ה בצירוף והי"ה ולכן גדולה השמחה והבן: והנה ר' מאיר אמר שבירכן בפסוק יוסף עליכם ככם אלף פעמים כי כתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי יוסף רומז על שם החסד הוא אל כי ששה פעמים אל גימט' יוסף [וצ"ע וקל להבין] דהיינו כשהחסד מתפשט בכל ו"ק והנה שורש המדות הם באימא עילאה בשם שד"י וזה נק' עצמות יוסף שהוא העצמו"ת של יוסף וזה ויקח משה את עצמות יוסף שהיה שימושו בשמות הללו שהם א"ל שד"י גימ' משה ובמילואם עולה אל"ף וגם משה בסוד מט"ט ש"ר ה"פנים עולה אל"ף ששמו כשם רבו וכמ"ש בליקוטים של ר"ה גאון ומשם הוריד הברכה אלף פעמים כשהקב"ה מתענג על ישראל ובא בבחי' הנק' יוסף עליכם שנתגלה בו"ק אז יברך אתכם אלף פעמים ולכן אמרו במדר' שישראל אמרו ויהי נועם להמשיך ג"כ אור הבינה כנודע כמו שאנו אומרים אותו במוצאי שבת להגן עלינו באור הבינה ולהצילנו מכל רע כמ"ש באברתו יסך לך:

ולזקני ישראל במד"ר אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף מה עוף הזה אינו פורח בלי כנפים כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר בלא זקניהם אמר ר' יוסי בן חלפתא גדולה זקנה שאם זקנים הם חביבי' הם ואם נערים הם טפלה להם הילדות עכ"ל פי' דהנה עולם המחשבה עם המצייר ציורים נקרא ג"כ ימי זקנה והם מלובשין בעולם הדרועים כנודע וע"ז המשיל המדר' הזקנים לכנפים כיון שהם מלובשין בדרועין הנק' גדפין ולהבין הענין בערכנו הננו רואים שיש צדיקים גדולים הנק' בשם זק"ן זה קנה חכמה והוא נלחם עם יצרו עד שלבו חלל בקרבו והרג את יצרו והרי הוא נעדר מכל מיני תאוה גשמית ומכל עניני אהבת עולם ואעפ"כ כשהולך לעשות רצון קונו בתפלות ויחודים מתחד' כנשר נעוריו וממליך בוראו בכל מיני אהבות וחשוקות והתלהבות לבו כמו שהאדם בוער באהבתו בימי הילדות לאיזה תאוה מתאבות והצדיק הזה הוא מתעלה בתשוקות האלה להבוב"ה ומעלה התשוקות כנודע והגם שאין בקרבו אהבת עניני העולם ואין בו שייכות להעלות כלל מ"מ או שהוא זוכר לתקן כל המחשבות מימי נעוריו וילדות או להעלות ימי נעורים של הבאים אחריו של כל איש ישראל המקושרים בהם וזה הענין ימי הזקנה מלובשין בימי הנעורים פ' הגם שהצדיק הזה הוא בעולם הזקנה שמתעלה מימות עוה"ז בהתפשטות הגשמית ודבק בבוראו כמו תרין ריעין דלא מתפרשין עכ"ז מלובש בגדפין באהבות ויראות של ימי הנעורים וכנ"ל וז"ש ריב"ח אם זקנים הם חביבים הם פי' שהזקנים הם מלא' חיבה וריעות כנודע ואם נערים הם טפלה להם הילדות פי' הגם שמלובשים בנערים הם טפלים להם: ועוד כי אנו אומרים זקנים עם נערים יהללו וגו' כי כאשר יבא משיחנו במהרה בימינו יהיה שם ה' בשם יהי"ה כמ"ש האר"י ז"ל בפסוק יהי"ה ה' אחד ע"ש דהיינו כשהנערי' יעלו אל הזקנים אז מאותיות ו"ה יהיה ג"כ י"ה וזה צירוף יהי"ה ונוכל עוד לומר שאע"פ שיעלו הנערי' במקום הזקנים אעפ"כ יהיו הזקנים עוד גבוהים מהם כי גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם ואין קץ למרכבות כבודך וז"ש אם נערים הם פי' הגם שיהיו מכונים בשם נערים כשיעלו לעתיד אעפ"כ נטפל להם הילדות ולא יהיו שוין לגמרי רק בסוד בן יורש את מקום אביו והזקנים יהיו גבוהים יותר והבן:

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות וגו'. עפ"י מ"ש מורי ז"ל בפסוק טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים. פי' כי ע"י מעשה הרשעים וכתמי פגמי עוונותיהם נטמא הארץ עד שנכנס איזה חכם אפי' בעבודת חכמי דורם שאין להם בהירות כ"כ וגדלות המוחין כראוי וכמ"ש משה כצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה' ופירש"י מחמת שהעיר היתה מלאה גילולים ע"ש. וז"פ טוב מעט לצדיק זה שהטוב הוא בבחי' מעט לצדיק הוא ע"י המון רשעים רבים עכ"ל החכם ז"ל ומפיו אנו למדים כי כמו שברבות רשעים יאנח צדיק ומכ"ש ברבות צדיקים או בהתאסף יחד שבטי ישראל לעבוד ה' ממילא מתרבה הקדושה ומתעלה הצדיק יותר כי מדה טובה מרובה והנה דרך הצדיק הגם שיש לו בהירות וגדלות המוחין משפיל א"ע בלבו ואומר מי אנכי שזכיתי לכל אלה ובודאי אין זה בזכותי רק בזכות ישראל הקדושים שגורמים בצדקתם בהירות גם לי וזה היתה ג"כ מדת אהרן הכהן והנה נודע כי אהבה ויראה נקרא' ידין שהם הדרועין חסד וגבורה וזה וישא אהרן את ידיו אל העם פי' שנשא בלבו שמה שיש לו אהבות ויראות הם מפני העם הגורמים לו ולכן ויברכם שע"י שבער בו אהבת ישראל הגורמים כ"ז בצדקתם ברכם ולכן וירד מעשות החטאת שכיון שהשפיל א"ע ותלה הקדושה בזכות אחרים ולא גבה לבו בקרבו נשמר מעשות חטאת שהוא חטא ואח"כ אמר הכתוב והעולה והשלמים פי' שעי"כ עלה למעלה ועשה שלום בעולמות ובין ישראל לאביהם שבשמים:

זאת החיה אשר תאכלו במדר' תנחומא זש"ה לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי אשריכם ישראל שבכל אבר ואבר שבכם נתן מצוה שרמ"ח איברים באדם ולכך אנו אומרים אשר יצר את האדם וכו' חלולים חלולים בגימט' רמ"ח כמנין איברים שבאדם בראש. לא תקיפו פאת ראשכם בבשר ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם ועוד מצות מילה וכו' דהנה כל איש מישראל רצונו לעשות רצון קונו בתורתו ותפלתו אמנם היצה"ר שבקרבו וכח המתאוה שבמעיו הוא מונעו מעבודת השי"ת שמסיתו לכל תאו' אכילה ושתי' וישמן ישורון ויבעט ובפרט ח"ו מי שנכשל במאכלות אסורות ובדברים הטמאים ונתפטם באיסור אשר לא כן אורח צדיקים שהוא כאור נוגה המשברים תאותם ולא למלאות כרסם לכן לבם ברשותם לעבוד את ה' בתורה ומ"ט וז"ש דוד המלך ע"ה בענותנותו לעשות רצונך אלקי חפצתי שזה בודאי שרצני לעשות רצונך אמנם העיקר ותורתך בתוך מעי לשמור התורה במעי ולא לתת התפשטות לכח המתאוה שבמעי כדי שלא יעכבני מללכת בדרך אמת ולכן סמך המד' הפסוק הזה לפרשה זאת החי' אשר תאכלו שהזהיר הכתוב שלא לאכול דברים הטמאים ולא תשקצו את נפשותיכם ויהי' עי"ז מניעה מעבודת השי"ת ואהבתו כי הדברים הטמאים נק' בשם אסור שהם אסורים בקליפה ואין להם עלי' עד ימות הקץ שיעבור רוח טומאה מן הארץ כמ"ש בס' תניא ע"ש וז"ש המד' אשריכם ישראל שבכל אבר ואבר שבכם נתן מצוה. רצונו לומר שעי"כ שאתם מקדשים כל אבר והם רמ"ח לקבל קדושת רמ"ח מ"ע ולהיות כסא ומכון לשבתו ית' וזה שרמזם במד' במלת חלולים חלולים שהוא מלשון יסוד כמו באין תהומות חוללתי והם יסוד לקבל הקדושה כמו בראש לא תקיפו פאת ראשיכם כי שמעתי מפי רבותי הקדושים ענין שערות הראש שכתב הזוה"ק דהאי עתיקא חלי שערא משא"כ ברישא דז"א גליש רישא דמלכא כנודע דרך האב כשלומד תורה עם בנו הקטן צריך להלביש כל דבר במשל ומליצה מפני קטנות השכל של הבן וזה ענין השערות שהוא מלשון שיעור ומדה וקצבה שמגביל ההשפעה והמוחין כדי שיוכלו להתפשט בזעיר כי קטן הוא משא"כ אם הבן אומר דבר לפני אביו איננו צריך להמשיל הדבר ולהלבישו בשערות ובשיעורין לכן נאמר שם גליש רישא דמלכא ובזה תבין סוד חג השבועות שנדמה להם כזקן ועיין מ"ש בפע"ח כי אז גדלות המוחין ועולה למעלה והבן והנה ע"י הפאות שבראש אנו ממשיכין ומקבלים הקדושה מלמעלה ואם ח"ו מגלח השער של הפאות א"כ אין לו שביל לקבל מלמעלה ונמצא עושה היקף לראשו וזה לא תקיפו פאת ראשכם: בבשר שנא' ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם שהתורה הזהירה שלא ליתן שרט על נפש המת כי ראוי לאדם לצייר עצמו כי זה היה בשר (חסר מה) היורד משמים וכשמת מסתלק הנשמה למעלה והבשר למקורו ומדוע יאנח על חתיכת בשר על כן שרט לא תתנו בבשרכם כללו של דבר בכל אבר ואבר קדשנו ה' במצותיו כדי שנהיה מרכבה לרצונו ית"ש:

כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים והייתם קדושים כי קדוש אני אמרו בגמר' כשרצה הקב"ה ליתן התורה לישראל ואמרו המלאכים תנה הודך על השמים והשיבם משה למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם וכו' ביאור הענין כי נאמר ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך ופי' האר"י ז"ל שאפי' מלאך ירא לעבור במצרים מפני ריבוי כוחות הטומאה ע"ש וזה שאמר משה והגדיל שבח ישראל שהם ראוים לקבל את התורה יותר מן המלאכים שהם היו במקום טומאה כזו שאפי' מלאך ירא לעבור בו ואעפ"כ יצאו ביד רמה: וזש"ה כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים פי' בזאת הבחינה שאני ה' לבדי הוצאתי אתכם גורם לכם מעלה והתנשאות להיות לכם לאלהים ולא למלאכים כנ"ל והייתם קדושים כי מלת קדושה נאמר על לשון הפרשה ותרומה ונאמר ג"כ על דבר מזומן ומוכן כמו ולא יהיה קדש בבני ישראל ונאמר ג"כ על ענין קדושה וכל הפירושים הם מורים ענין אחד כי א"א לאדם להיות קדש בקדושה של מעלה אלא א"כ הוא פורש ובודל עצמו מכל תאות עניני העולם ומזמין א"ע להשראת כבוד הבור' ב"ה אז יכול לקבל קדושת הבור' ב"ה וזה אשר קדשנו במצותיו מלשון קידושין ופירשו בגמ' דאסר לה אכ"ע כהקדש ואז היא מזומנת לו לבדו ובזה נק' קידושין וככל החזיון הזה אנו צריכים להיות קדושי' לבוראנו כי קדוש אני פי' שאני בודאי מוכן ומזומן לקדש אתכם בכל רגע ולקבל תפלתכם ותורתכם רק שאתם צריכים להיות קדושים ומזומנים. ואגב אומר לך מה שאמרתי כבר בנוסח אשר קדשנו במצותיו פי' שהוא קידש אותנו ע"י המצות שנהיה אנחנו מקודשים כמו האשה המקודש' לבעלה וכמ"ש כמה ספרים הקדושים. ולכאורה יש לתמוה כיון דפסקינן בש"ע אה"ע סי' כ"ז דבקדושין צריך שיתן הבעל כסף קידושין לאשה ולא שתתן היא משא"כ אנחנו אומרי' שהקידושין הם ע"י המצות שאנו עושין במעשה ידינו ויש ליישב הענין כדאית' שם באדם חשוב אפי' נתנה היא מקודשת והטע' מאחר שהוא אדם חשוב בההי' הנאה דמקבל מתנה ממנה גמרה ומקני' נפשה. וי"ל גם בנידון דידן הואיל שיש ליוצרנו יתברך מלאכים ומשרתים ושרפים ואופנים וחיות הקודש המהללים שמו תמיד וכבודו ית' פונה ברחמים ואבה תהלה לקבל מתנה ומצות מדרי גיא ומדלי מעש בההי' הנאה אנחנו מקנין נפשותינו בקנין גמור ונתקדש בקדושה של מעלה אמן:

בפסוק הנ"ל אית' במס' ב"מ דף ס"א ע"ב א"ל אנא המעלה קא קשיא לי מ"ש הכא דכתב רחמנ' המעלה א"ל לכדתנא דבר ר' ישמעאל אמר הקב"ה אלמל' לא העליתי את ישראל אלא לפי שאין מטמאין בשרצים דיי ע"ש הנה על מלת שרץ תרגום' רחש כמו לכל ריחש' דרחיש על ארע' ופי' מלת רחש הוא ענין מהלך לאט לאט שלא במרוצה כענין שנאמר ושפתיה מרחשין דהוא ענין דבור בלחש שאינו ניכר ולכאורה אינו מובן פי' התרגו' כי אדרבה אנו רואין מהלך השרץ הוא במרוצה מאוד וגם מלת שרץ יש בו צירוף וטעם שמו מפני שָׁרָץ אמנם נאמר בדרך משל כשהאם מהלכת ובנ' כרוך אחריה הגם שהאם מהלכת לאט ובנה רץ אחריה אינו דומה מהלכו למהלך האם מפני רגליו הקטנים פסיעותיו הקצרים וזה אפשר שנברא מהלך המרוצה לבריות קטנות כמו השרצים כי לולי מרוצתם אין בפסיעתם כלום וכל היום ילכו ולא ישיגו חפצם והגם שהם רצים אינם דומים לפסיעה אחת שלא במרוצת מהבריות הגדולות ולכן תרגום של שרץ הוא רחש פי' הגם שתנועתם במרוצה מ"מ הוא עומד על מקום אחד וכזה נבאר הענין באדם פעמים שיש לו מוחין דגדלות ופעמים שיש לו מוחין דקטנות ואעפ"כ ישראל קדושים הם ואינם נופלים ממדרגתם ומתחזקים ומתמרמרים בנפשם על אשר נפלו ממדרגתם בקטנות המוחין וחוזרים בתשוב' ומתחזקים והולכים יותר במרוצה לעשות רצון קונם הוא ע"י מוחין דקטנות משא"כ בגדלות המוחין הם הולכים לאט ומשיגין יותר וכמו שאני בעצמי פעם אחד ראיתי הריב"ש ז"ל בחלום ושאלתי אותו מפני מה בתחלת עבודתי כאשר נכנסתי אל הצדיקים ללמוד ממעשיהם והרגלתי א"ע לעבוד השי"ת הרגשתי בעצמי שינוי לטובה מיום אל יום בעסק התורה לשמה ובכוונת התפלה ושאר מעשים ועתה אינני מרגיש כלל השינוי ונדמה לי כמו יום אתמול כן היום וכמו כן יום מחר והשיב לי בדרך משל כשהתינוק לומד א' ב' או סידור או חומש מידי יום ביומו ניכר השינוי בו שלומד יותר ממה שלמד אתמול למשל בשבוע העבר למד פרשה א' חומש ועתה לומד ב' פרשיות וכיוצא בו משא"כ אם הולך ומתגדל ולומד בעצמו גפ"ת עם הפוסקים והוא מפולפל גדול אין ניכר בו שינוי יום מיומו אמנם לפי ראות עיני השכל בודאי מה שהאדם נעתק בגדולתו יום מיומו במדרגה הוא גדול אלף אלפים ככל המדרגות שהתינוק נעתק בכל השנה כי המה בקטנות עכ"ל ודפ"ח והוא דבר חכמה נפלאה ועפ"י הענין הנ"ל תבין כמה ענינים בספירה בגדלות וקטנות: